

www.mevzuattakip.com.tr

Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin Mahalli İdarelerde Uygulanması

Bu değerlendirmede, mahalli idarelerde özellikle de belediyelerde istihdam edilen memurlar hakkında disiplin soruşturması usul ve esasları ile disiplin kurulları üzerinde durulacaktır. Diğer bir ifade ile Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin mahalli idarelerde nasıl uygulanacağı üzerinde durulmuştur.

Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin Mahalli İdarelerde Uygulanması

Halil Memiş

MİARGEM Başkanı

1. Giriş

Devlet memurlarının disiplin soruşturmalarına, haklarında kovuşturma yapılmasına ve yargılanmalarına ilişkin temel hüküm, Anayasamızın 129 uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre; memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.

Bunun yanında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 134 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında disiplin kurullarıyla ilgili olarak "Bu kurulların kuruluş, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü, hangi memurlar hakkında karar verebilecekleri ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esaslar ile bunların yetki ve sorumlulukları gibi hususlar Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." şeklinde bir düzenleme mevcuttur.

Tüm Devlet memurlarını kapsayan tek yönetmelik 17/9/1982 tarihli ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik iken, 29.4.2021 tarih ve 3935 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kabul edilen ve 30.4.2021 tarih ve 31470 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile söz konusu Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Esasen mülga Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik, disiplin soruşturmalarına ilişkin usulü hiçbir düzenlemeyi ihtiva etmemekte ve sadece isminden de anlaşılacağı üzere disiplin kurulları ve disiplin amirleri ile ilgili düzenlemeleri içermekteydi.

Dolayısıyla, 657 sayılı Kanunun disipline ilişkin 124 ve devamı maddelerinde de usulü iş ve işlemlerle ilgili çok detaylı düzenleme bulunmamasından kaynaklı olarak uygulamada birçok husus ya yargı içtihatlarıyla, ya da ilgili kurumların görüşleri ile şekillenmiş, disiplin iş ve işlemlerinde uygulama birliğinde güçlükler yaşanmıştır.

Bu açıdan baktığımızda yeni Yönetmelik, şimdiye kadar oluşan içtihatlar ve kurum uygulamaları çerçevesinde şekillendirilmiştir. Bu açıdan uygulama birliği oluşturulmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Bu değerlendirmemizde, mahalli idarelerde özellikle de belediyelerde istihdam edilen memurlar hakkında disiplin soruşturması usul ve esasları ile disiplin kurulları üzerinde durulacaktır. Diğer bir ifade ile Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin mahalli idarelerde nasıl uygulanacağı üzerinde durulacaktır.

2. Yönetmeliğin Kapsamı ve Bazı Kavramlar

Mülga Yönetmeliğin düzenlediği disiplin kurullarının kuruluşunun yanında, bu kurulların üyelerinin görev süresini, görüşme ve karar usulünü, hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini, disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları, kurulların ve disiplin amirlerinin yetki ve sorumlulukları ile disiplin soruşturmalarına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla yürürlüğe konulan yönetmelik, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında uygulanır.

Bu çerçevede; belediyeler, il özel idareleri ve bunların kurdukları mahalli idare birlikleri ile bağlı kuruluşlarında çalışan memurlar bu Yönetmelik kapsamındadır. İfade etmeliyiz ki, 657 sayılı Kanunun 4/B ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49 uncu maddesine göre istihdam edilen sözleşmeli personel, bu Yönetmelik kapsamında değildir.

Kurumlar itibariyle de, belirttiğimiz kurumlar Yönetmeliğin kapsamında bulunmaktadır.

Yönetmelikte, üst yönetici kavramına yer verilmiş ve üst yöneticinin; Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında İdari İşler Başkanını, Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili

kuruluşlarda bu kuruluşların üst yöneticisini, Bakanlık merkez teşkilatında kendilerine bağlı birimler yönünden bakan yardımcısı ile bağlı, ilgili veya ilişkili kamu idarelerinin başında bulunan en üst yöneticiyi ifade eder denmesine rağmen, mahalli idarelere bu tanımda yer verilmemiştir. Ancak, mahalli idareler açısından üst yöneticinin belediyelerde belediye başkanı, birliklerde birlik başkanı ve özel idarelerde de vali olduğuna şüphe yoktur.

Yönetmelikte, yüksek disiplin kurulu, bu Yönetmelik hükümlerine göre oluşturulan yüksek disiplin kurulunu ifade eder denmesine rağmen, belediyeler açısından yüksek disiplin kurulu bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulmamakta, 3152 sayılı Kanun hükmü uyarınca, İçişleri Bakanlığı yüksek disiplin kurulu belediyelerin de yüksek disiplin kurulu olmaktadır.

3. Disiplin Amir ve Kurulları

3.1. Disiplin amirleri

657 sayılı Kanun ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği kapsamında disiplin hükümlerinin uygulanması bakımından; belediye ve bağlı kuruluşlarında belediye başkanları yukarıda da belirttiğimiz üzere bu kurumlardaki tüm memurların disiplin amiridirler.[\[1\]](#)

Yönetmelikte il özel idareleri ve birlikler için bir belirleme yapılmamış olmasına rağmen, yukarıda belirttiğimiz üzere, vali il özel idaresinde, birlik başkanı da birlikte bulunan tüm memurların disiplin amirdir.

İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahallî idare birliklerinde görevli memurların sıralı diğer disiplin amirleri ise Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği uyarınca, Yönetmeliğin yayın tarihinden itibaren 6 ay içerisinde yayınlanması gereken Mahalli İdareler Disiplin Amirleri Yönetmeliği bu günkü (11 Mart 2022) Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Disiplin amirleri cetveli için dipnota bakınız.[\[2\]](#)

Gerek hiyerarşi içerisine dahil olsun, gerekse hiyerarşi dışında olsun disiplin amiri olarak tespit edilmeyen amirler, kendilerine bağlı memurların disipline aykırı davranışları hakkında doğrudan ilgili disiplin amirlerine başvurabilirler.

Disiplin amirleri, unvanlar itibarıyla belirlenmiştir. Böyle olduğu için de disiplin amiri olarak tespit edilen unvanlara ait kadrolara asaleten veya vekaleten atananlar, bu görevde buldukları sürece disiplin amirliğini yürüteceklerdir.

Yönetmeliğin 5 inci maddesinde, “kadrolara görevlendirilenler” ile “vekaleten görevlendirilenler” ifadesi kullanılmıştır. 657 sayılı Kanuna göre kadrolar ya asaleten atama ya da vekaleten atama (görevlendirme) suretiyle doldurulur. Bu nedenle,

Yönetmelikte kullanılan “görevlendirme” kavramının yanışta olsa “atama” kavramı yerine kullanıldığını düşünmek istiyoruz!

3.2. Disiplin Kurulları

Disiplin soruşturması işlemlerinde 657 sayılı Kanun ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile öngörülen görevleri yapmak üzere; il özel idarelerinde “il özel idare disiplin kurulu”, büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyelerde “belediye disiplin kurulu” ve mahallî idare birliklerinde “birlik disiplin kurulu” kurulur.

İl özel idare disiplin kurulu; genel sekreterin başkanlığında, vali tarafından görevlendirilen dört il özel idare yöneticisi ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşur.

Belediye disiplin kurulları ise řu şekilde oluşturulur:

a) Büyükşehir belediyelerinde, genel sekreter veya büyükşehir belediye başkanı tarafından belirlenen genel sekreter yardımcısının başkanlığında, birim müdürü veya üstü yöneticiler,

b) Büyükşehir belediyelerine bağlı kuruluşlarda, genel müdür veya belediye başkanı tarafından belirlenen genel müdür yardımcısının başkanlığında, birim müdürü veya üstü yöneticiler,

c) İl ve ilçe belediyelerinde, belediye başkanı tarafından belirlenen belediye başkan yardımcısının başkanlığında, hiyerarşik konumları dikkate alınarak belediyedeki memurlar,

arasından ilgili belediye başkanınca görevlendirilen dört üye ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşur.

Kasaba belediyeleri disiplin kurulu, belediye encümeni ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşur.

Birlik disiplin kurulu, birlik encümeni ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşur.

Özetle, disiplin kurulları bir başkan, dört üye olmak üzere beş kişiden oluşturulur. Eğer varsa memurun üyesi olduğu sendika temsilcisi de kurulda yer alır. Bu durumda üye sayısı altı olur.

Yalnız; Yönetmelikteki disiplin kurulları ile ilgili olarak ilçe belediyelerinin disiplin kurullarının belediye başkan yardımcısının başkanlığında oluşacağı yönündeki düzenleme, norm kadro kapsamında tüm ilçe belediyelerinde başkan yardımcısı bulunmaması nedeniyle sorunlu bir düzenlemedir.

Böyle bir durumda, norm kadrosunda belediye başkan yardımcılığı bulunmayan ilçe belediyeleri disiplin kurulunu nasıl oluşturacaktır?

Bunun yanında, kasaba belediyesi olduğu halde norm kadrosunda başkan yardımcılığı bulunan belediyeler de mevcuttur. Kasaba belediyeleri için Yönetmelikte yer alan düzenlemeye göre ise bu belediyelerde başkan yardımcıları disiplin kurulunda yer alamayacaktır.

Anlaşılmaktadır ki, Yönetmelik hazırlanırken belediyelerin norm kadroları gözardı edilmiştir. İncelediğimiz Yönetmelik belediyelerde disiplin kurullarının oluşumu ile ilgili tek hukuki dayanak olduğundan bu sorun İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca düzenlenecek yönetmelikle de aşılamamıştır. Zira, söz konusu yönetmelik disiplin amirlerini düzenleyen bir yönetmeliktir, bu hususun o yönetmelikle düzenlenmesi hukuken zaten mümkün değildir. Bu nedenle, bir an önce 29.4.2021 tarih ve 3935 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kabul edilen ve 30.4.2021 tarih ve 31470 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği’nde bir düzenleme yapılarak, norm kadrosunda başkan yardımcılığı bulunmayan veya norm kadrosunda başkan yardımcısı kadrosu bulunduğu halde asaleten veya vekaleten doldurulmadığından boş bulunan ilçe belediyeleri ile norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan kasaba belediyelerinin disiplin kurulunun nasıl oluşturulacağı açıklığa kavuşturulmalıdır. Kanaatimizce yapılacak bu düzenlemede, kasaba ve ilçe ayırımından ziyade norm kadrosunda başkan yardımcısı bulunan ve bulunmayan ilçe ve belde belediyesi ayırımı yapılarak Yönetmelikler revize edilmelidir.

4. Yüksek Disiplin Kurulları

4.1. Genel Olarak

14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun ek 4 üncü maddesi gereğince oluşturulan yüksek disiplin kurulunun başkanı İçişleri Bakanının uygun gördüğü bakan yardımcısıdır.

Mahallî idarelerin yüksek disiplin kurulu İçişleri Bakanlığı yüksek disiplin kuruludur.

4.2. Disiplin ve Yüksek Disiplin Kurullarının Oluşumu

Yukarıda disiplin kurullarının oluşumuna değinmiştik. Disiplin kurullarının ve yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyeleri üç yıl süre ile görevlendirilir. Süresi dolanlar aynı usulle yeniden görevlendirilebilir.

Bazı görevliler ise disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alamazlar. Bunlar aylıktan kesme cezası alanlar beş yıl, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanlar on yıl

boyunca disiplin kurulları ve yüksek disiplin kurullarında görevlendirilemez.

Bir görevli, aynı anda hem disiplin kurulu başkanı ve üyesi, yüksek disiplin kurulu başkan ve üyesi olamayacağı gibi, hem disiplin kurulunda hem de yüksek disiplin kurulunda başkan veya üye olarak yer alamaz.

Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kuruluna, aynı birimden ancak bir kişi görevlendirilebilir.

Disiplin kurulları ve/veya yüksek disiplin kurullarının başkan ya da üyesi aynı kişide birleşemez ve üyeliklerine yapılacak görevlendirme esnasında hizmet birimlerinden birden fazla üye belirlenemez.

Disiplin ve yüksek disiplin kurulunda yer alacak sendika temsilcisi üyeler, önceden belirlenmez. Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulu toplantılarından önce, hangi temsilcinin toplantıya katılacağı sendika tarafından ilgili kamu idaresine bildirilir.

5. Cezalara Göre Disiplin Amirleri ve Disiplin Kurullarının Görev ve Yetkileri

5.1. Genel Olarak

Disiplin cezaları; uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve Devlet memurluğundan çıkarma cezalarıdır.

Bu cezalardan uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını disiplin amirleri vermeye yetkilidir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını vermeye, atamaya yetkili amirler yetkilidir. Ancak, bu cezanın verilebilmesi için memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararının alınması şarttır.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası ise yüksek disiplin kurulu tarafından, yani mahalli idareler açısından İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu tarafından, amirlerin bu yoldaki isteği üzerine verilir. Hem Kanununun 126 ncı maddesi, hem de Yönetmelikte Devlet memurluğundan çıkarma cezasının verilmesine esas teşkil edecek isteği, yüksek disiplin kuruluna hangi amirin ileteneğine dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce, düzenlemelerdeki "amirler" ifadesinin atamaya yetkili amirler olarak algılanması ve bu şekilde uygulanması uygun olacaktır.

5.2. Disiplin Amirlerinin Yetkileri ve Sınırları

Disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezasına karşı disiplin kuruluna yapılan itirazın kabulü hâlinde disiplin amirleri, kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilir. Yönetmelikte, disiplin amirinin kararında ısrar edeneğine dair bir düzenleme mevcut değildir. Ancak, kanaatimize göre disiplin amiri

verdiği disiplin cezasında ısrar edebilmelidir.

Disiplin amirliği yetkisi devredilemez. Bu yetkinin disiplin amiri olarak öngörülen unvana asaleten veya vekaleten atananlar tarafından kullanılması şarttır.

Disiplin amirlerinin en önemli zorunluluklarından biri de disiplin soruşturmalarını öngörülen süreler içerisinde başlatmak ve disiplin cezası verilmesi yetkisinin zamanaşımına uğramasını engellemektir.

5.3. Disiplin Kurullarının Görev ve Yetkileri

Disiplin kurullarının yetkileri şunlardır:

a) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası teklifini değerlendirmek.

b) Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı yapılan itirazları değerlendirmek.

c) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılması talepleri hakkında mütalaa vermek.

Disiplin kurullarının kademe ilerlemesinin durdurulması cezası tekliflerinde ayrı bir ceza tayinine yetkileri yoktur, teklif edilen cezayı kabul veya reddeder. Aynı durum uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına yapılan itirazlar için de geçerlidir.

5.4. Yüksek Disiplin Kurullarının Görev ve Yetkileri

Yüksek disiplin kurulu;

a) Kendisine ulaşan Devlet memurluğundan çıkarma cezası istekleri üzerine bu cezayı vermeye yetkilidir.

b) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yapılan itirazları değerlendirmeye yetkilidir.

Yüksek disiplin kurullarının da disiplin kurullarında olduğu gibi ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder.

6. Kurum Değişirme Durumunda Hangi Disiplin Amiri, Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulunun Yetkili Olduğu

Yetkili disiplin amiri ve disiplin kurulu fiilin işlendiği veya halin gerçekleştiği tarihte, memurun yani failin bulunduğu kurum disiplin amiri ve disiplin kuruludur.

Diğer bir ifade ile uyarma, kınama ve aylıktan kesme disiplin cezası gerektiren fiil veya hâli bulunan memurlar hakkında disiplin soruşturması açılması ve ceza

verilmesine ilişkin hususlarda yetkili disiplin amirleri, disipline aykırı fiil veya hâlin işlendiği sırada memurun görev yerindeki disiplin amiridir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası teklifini ve uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı yapılan itirazları değerlendirmeye yetkili disiplin kurulu da disipline aykırı fiil veya hâlin işlendiği sırada memurun görev yerindeki disiplin kuruludur.

Disiplin amiri ve disiplin kurullarından farklı olarak, yüksek disiplin kurulunda Devlet memurluğundan çıkarma cezasının hangi kurumda işlendiği değil, failin dosyanın yüksek disiplin kurulunda görüşüleceği sırada hangi kurumda olduğuna bakılacak ve o esnada görev yaptığı kurum yüksek disiplin kurulu yetkili olacaktır. Bu düzenleme Yönetmeliğin 26 ncı maddesinde, “Devlet memurluğundan çıkarma cezasını vermeye ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yapılan itirazları değerlendirmeye, amirlerin bu yoldaki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kamu idaresinin yüksek disiplin kurulu yetkilidir” şeklinde düzenlenmiştir.

Diğer disiplin cezaları için Yönetmelikte “fiilin işlendiği veya halin gerçekleştiği tarihte, memurun yani failin bulunduğu kurum” ifadesi kullanılmış olmasına rağmen, yüksek disiplin kurulunun görev alanına giren “Devlet memurluğundan çıkarma cezası vermeye ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yapılan itirazları değerlendirme” konusunda, bağlı bulunduğu kurum ifadesi kullanılmıştır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasındaki “Mahallî idarelerde görev yapan memurlar hakkında Devlet memurluğundan çıkarma cezası vermeye ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yapılan itirazları değerlendirmeye İçişleri Bakanlığı yüksek disiplin kurulu yetkilidir.” hükmü karşısında şu değerlendirmeyi yapmamız mümkündür: Mahalli idarelerde görev yapan bir memurun, daha önce bulunduğu kurumda işlediği bir suçtan dolayı aldığı kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına yapacağı itiraz ile Devlet memurluğundan çıkarma cezasına ilişkin dosya İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu tarafından görüşülecektir. Bu durumda, mahalli idarelerde iken işlenen aynı neviden suçlarla ilgili dosyaların da, naklen başka kuruma gidilmesi durumunda o kurumun yüksek disiplin kurulu tarafından görüşülmesi gerekecektir.

7. Disiplin ve Yüksek Disiplin Kurulunun Değerlendirmeleri Sonucunda Disiplin Amirlerinin Kullanacakları Yetki

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, atamaya yetkili amirler kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilmeden önce disiplin kurulunun değerlendirmesini ister ve ona göre karar verirler.

Bu çerçevede kademe ilerlemesinin durdurulması cezası teklifi ilgili disiplin kurulunca kabul edilirse; ceza vermeye yetkili amirler, ilgilinin geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları da dikkate alarak yapacağı değerlendirmeye göre cezayı verir veya gerekçesini de belirtmek suretiyle reddeder.

Disiplin kurulu eğer ceza teklifini reddederse; ceza vermeye yetkili amirler, gerekçesini de belirterek, başka bir disiplin cezası verebilecekleri gibi, disiplin cezası verilmesine yer olmadığına da karar verebilirler.

Yüksek disiplin kurulu tarafından, Devlet memurluğundan çıkarma cezası verilmesi istemi reddedilirse, ceza vermeye yetkili amirler, yukarıdan beri belirttiğimiz usul ve esaslara uyulmak kaydıyla gerekçesini de belirterek, başka bir disiplin cezası verebilecekleri gibi, disiplin cezası verilmesine yer olmadığına da karar verebileceklerdir. Yetkili amirler, eğer uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarının verilmesi kanaatine varırsa yetkili disiplin amiri doğrudan, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilmesi gerektiğine karar verirse disiplin kurulunun değerlendirmesini alarak hareket edecektir. Disiplin kurulunun değerlendirmesi red yönünde olur ise, yukarıda disiplin kurulunun red kararından sonra belirttiğimiz şekildeki sürecin işletilmesi gerekecektir.

Disiplin cezası tekliflerinin disiplin kurulları veya yüksek disiplin kurullarınca reddedilmesi hâlinde, ceza vermeye yetkili amirlerce eğer başka bir disiplin cezası verilecekse bu cezaların, ret kararlarının alındığı tarihi izleyen on beş gün içinde verilmesi şarttır.

8. Disiplin Soruşturmasına İlişkin Diğer Hususlar

8.1. Disiplin Soruşturması Onayı ve Muhakkik

Bir memura disiplin cezası verilebilmesi için öncelikle memur hakkında soruşturma açılması ve yürütülmesi zorunludur. Soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemez.

Disiplin soruşturması, yetkili disiplin amiri veya üst yönetici tarafından verilecek bir soruşturma onayıyla açılmış olur. Soruşturma onayında; soruşturulması istenen konular ve şahıslar açıkça belirtilmelidir. "Dilekçedeki iddiaların soruşturulması" ve benzeri muğlak ifadeler kullanılmamalıdır.

Uygulamada, bazı soruşturmalarda sadece savunma alınması ile yetinildiği de görülmektedir. Halbuki savunma alınması disiplin soruşturmasının başlangıcı değil, sonucudur, tamamlanması anlamındadır.

Disiplin soruşturmasının, bahsi geçen disiplin onayıyla birlikte belirlenecek memurlar arasından görevlendirilen muhakkik ya da teftiş, denetim ve soruşturma yapmakla görevli memurlar eliyle yapılması şarttır. Disiplin soruşturmasında birden fazla memur

birlikte görevlendirilebilir.

Disiplin soruşturmasında muhakkik görevlendirilmesi hâlinde muhakkik, hakkında soruşturma yapacağı memurdan hiyerarşik olarak alt seviyede olamaz. Eğer soruşturma ile görevlendirilen müfettiş ise bunlar açısından böyle bir ayırım söz konusu değildir.

Soruşturmaya yapmak üzere teftiş, denetim ve soruşturma yapmakla görevli memurlar görevlendirilmiş ise, yürütecekleri soruşturmada kendi iç düzenlemelerine, yönetmeliklerine göre hareket edeceklerdir. Buna mukabil görevlendirilen muhakkik ise, soruşturma yürütülürken şu hususlara dikkat edilmesi şarttır.

a) Muhakkik, savunma isteme ve disiplin cezası verme yetkisi hariç olmak üzere soruşturma konusuyla sınırlı olarak kendisini görevlendiren disiplin amirinin bütün yetkilerini haiz olup bu kapsamda her türlü evrakı incelemeye, hakkında inceleme yapılan memurun ifadesini almaya, memur tarafından gösterilen veya bilgisi olabileceğini değerlendirdiği kişilerden bilgi istemeye ve/veya bunları dinlemeye yetkilidir.

b) Muhakkik, soruşturma onayında çerçevesi çizilen soruşturma konusu fiil veya hâl dışında disipline aykırı yeni bir fiil veya hâl tespit ederse kendiliğinden soruşturma yapamaz. Böyle bir durumda, durumu disiplin amirine yazılı olarak bildirerek, kendisine yazılı olarak ek soruşturma görevi verildiği takdirde bu konularda da soruşturma yapabilir. Yoksa, bu konularda herhangi bir işlem tesis etmesi mümkün değildir.

c) Muhakkik, soruşturma sonucunda düzenleyeceği "Muhakkik Raporu"nu gizli yazıyla kendisini görevlendiren disiplin amirine sunar.[\[3\]](#)

Bu raporda atıf yapılan belgelerin asıllarının ya da onaylı örneklerinin eksiksiz olarak soruşturma dosyasına eklenmesi şarttır.

8.2. Savunma

Memura savunma hakkı tanınmadan, yani savunması alınmadan disiplin cezası verilemez.

Savunmanın muhakkik veya müfettişler tarafından mı, yoksa disiplin amiri tarafından mı isteneceği uygulamada tartışılan bir konu iken yeni yürürlüğe giren yönetmelikle tartışma sonra erdirilmiş, savunmanın soruşturma sürecinin son aşaması olduğu belirtilerek, disiplin amiri tarafından isteneceği hükme bağlanmıştır.

Savunma istenirken aşağıdaki hususlara uyulması zorunludur. Aksi durum, savunma hakkının kısıtlanması sonucu doğuracağından verilen cezanın iptalini gerektirebilecektir.

Savunmada,

a) Memur hakkındaki iddialar, bu iddiaların dayandığı deliller, isnat edilen fiil veya hâllerin hukuki nitelendirmesi ve 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil veya hâllerden hangisinin kapsamına girdiği bent ve alt bent belirtilerek istenir.

b) Savunma istemine ilişkin yazıda, süresi içinde yapılmaması hâlinde savunma hakkından vazgeçilmiş sayılacağı belirtilir.

c) Savunma için en az yedi gün süre verilmelidir.

Memur, yetkili kurulun veya disiplin amirinin yedi günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapar. Bu süre içerisinde veya belirtilen tarihte savunmasını vermeyen memur, savunma yapmaktan çekinmiş sayılır.

8.3. Savunma Sonrası İşlemler

Savunma sonrası işlemlerin nasıl ve hangi sürelerle yürütüleceği, biraz da soruşturmanın hangi aşamada tamamlanmış olduğunun kabul edileceğine bağlıdır.

Yönetmeliğin 31 inci maddesinde ifadesini bulan “soruşturmanın tamamlandığı gün” kavramından başka, tamamlanmanın hangi olguya bağlı olarak değerlendirileceğine dair bir düzenleme mevzuatımızda yer almamaktadır.

Ancak kanaatimize göre, soruşturmanın tamamlandığı gün, hakkında soruşturma yapılan memur veya memurların savunmalarını sundukları gün veya savunma için verilen sürenin sonra erdiği gündür.

Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarında ceza, başka bir kurulun dahil olmadan disiplin amirince verileceğinden; disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı, yani savunmanın verildiği veya savunma için verilen sürenin sona erdiği günden itibaren on beş gün içinde vermek zorundadır.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda atamaya yetkili amir, disiplin kurulunun kararını almadan cezayı veremeyeceğinden, savunmayı aldıktan sonra soruşturma dosyasını, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna on beş gün içinde tevdi etmek zorundadır. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren otuz gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir. Disiplin kurulu kararından sonra, atamaya yetkili amirin disiplin cezasını ne kadar süre içerisinde vereceğine dair doğrudan bir hüküm, Yönetmelikte mevcut değildir. Ancak Yönetmeliğin “Karar süreleri” başlıklı 31 inci maddesinin 4 üncü fıkrasındaki “Disiplin cezası tekliflerinin disiplin kurulları veya yüksek disiplin kurullarınca reddedilmesi hâlinde, ceza vermeye yetkili amirlerce, ret kararlarının alındığı tarihi izleyen on beş gün içinde 657 sayılı Kanun ile bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara uyulmak

kaydıyla başka bir disiplin cezası verilebilir.” hükmünü referans alarak diyebiliriz ki, disiplin kurulunun kararından sonra atamaya yetkili amir, on beş gün içerisinde cezayı vermek zorundadır.

Devlet memurluğundan çıkarma cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda disiplin amiri savunmayı aldıktan sonra ceza verilmesi gerektiği kanaatine varırsa soruşturma dosyasını, kanaatini içeren yazı ile birlikte yüksek disiplin kuruluna gönderir. Yüksek disiplin kurulunca, memurun sözlü veya yazılı olarak son savunması, 657 sayılı Kanununun 129 uncu maddesinde tanınmış olan haklardan yararlanmasına imkân sağlanmak suretiyle ayrıca talep edilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kamu idaresinin yüksek disiplin kuruluna tevdiinden itibaren azami altı ay içinde bu kurulca karara bağlanır.

8.4. Disiplin Cezalarına İlişkin Kararların İlgililere Tebliği

Disiplin cezalarının ilgililere tebliği hususunda, cezanın türüne göre farklı tebliğ süreleri mevcuttur. Buna göre disiplin amirleri ve atamaya yetkili amirler tarafından verilen disiplin cezaları, yani uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezaları, kararların verildiği tarihi izleyen on beş gün içinde ilgisine tebliğ edilmelidir.

Yüksek disiplin kurulu tarafından verilen Devlet memurluğundan çıkarma cezası ise, kararın verildiği tarihi izleyen yedi gün içinde ilgisine tebliğ edilir.

Disiplin cezalarına karşı yapılan itirazların sonucu, bu husustaki kararın verildiği tarihi izleyen yedi gün içinde ilgisine tebliğ edilir.

8.5. İşleme Konulmayacak İhbar ve Şikâyetler

Yargı kararları, görüşler ve kanaatlerle şekillenen ve 4483 sayılı Kanun dışında düzenleme bulunmayan bir başka hususta, Devlet memurları hakkındaki hangi ihbar ve şikâyetlerin işleme konulmayacağına ilişkindir.

Devlet memuru hakkında;

- a) Belirli bir konuyu içermeyen veya somut delile dayanmayan,
- b) Başvuru sahibinin adı, soyadı, imzası ve adresi bulunmayan,
- c) Daha önceden şikâyet konusu yapıp sonuçlanan hususlarda yeni delil içermeyen,
- ç) Akıl hastalığı sebebiyle vesayet altına alınanlar veya henüz vesayet altına alınmamış olmakla birlikte bu hastalığa dâçar oldukları sağlık kurulu raporu ile belirlenenlerce

verilmiş olan,

ihbar ve şikâyetler işleme konulmaz.

Ancak, başvuru sahibinin adı, soyadı, imzası ve adresi bulunmayan ihbar ve şikâyetler eğer somut delillere dayanıyor ise hakkında disiplin soruşturmasına başlanmak mecburiyeti vardır.

9. Mevcut Yönetmeliklerin Uygulanması

Yukarıda İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca müştereken hazırlanarak yürürlüğe konulacağı açıklanan yönetmelik yürürlüğe girinceye, diğer bir ifade ile değerlendirmesini yaptığımız Yönetmelik hükümlerine göre kurulların yeniden oluşturulması ve disiplin amirlerinin yönetmeliklerle yeniden belirlenmesine kadar, mevcut kurullar ve disiplin amirlerinin görev ve yetkileri devam edecektir.

Bu yeni düzenlemenin süresi ise, değerlendirmesini yaptığımız Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren 6 aydır.

10. Diğer Hususlar

Değerlendirmemizin başında da belirtildiği üzere, yürürlüğe konulan ve değerlendirmeye tabi tuttuğumuz Yönetmelik birkaç husus dışında yeni bir düzenleme getirmemiş, uygulamada yargı kararları ve görüşlerle şekillenen süreçleri disipline etmiştir. Bu nedenle bu değerlendirmemizde, disiplin soruşturmaları ile ilgili tüm hususlara değil daha çok yenilik getiren ve tereddüt oluşturabilecek hususlara değinmeye özen gösterdik.

Bu çerçevede yeni yönetmelikte yer alan zamanaşımına ilişkin düzenlemeler Kanunda yer alan düzenlemelerde aynı olduğundan, bu konuya girilmemiştir.

Yine Yönetmelikte bulunan disiplin kurulları ile yüksek disiplin kurullarının çalışma esasları, disiplin kurulları ile yüksek disiplin kurullarının görüşme usulü, toplantı ve karar yeter sayısı ile kararların yazılması ile ilgili düzenlemeler, açıklamaya muhtaç olmadığı için bu değerlendirmemizde üzerinde durulmamıştır.

Bu hususlar dışında değerlendirmemizi bitirmeden belirtmemiz gereken birkaç husus daha mevcuttur.

Bunlardan bir tanesi, kesinleşmiş disiplin cezalarının, kanuni düzenleme ile yargı kararlarının gerektirdiği durumlar hariç diğer idari işlemler gibi başka bir idari işlemlerle geri alınamayacağı, değiştirilemeyeceği veya ortadan kaldırılamayacağı hususudur.

Diğer bir husus ise, başka kuruma atanan memurların disiplin dosyaları ile ilgilidir. Bir mahalli idarede iken başka kamu idaresine atanan memurlar hakkında belediye

yetkili disiplin amiri veya kurullarınca verilen disiplin cezaları ve soruşturma dosyaları, verilmiş cezaların uygulanabilmesi için ilgililerin görev yaptığı kamu idarelerine gönderilir. Aynı şekilde, başka kurumdan mahalli idarelere naklen gelen memurlar hakkında da, önceki kurumlarında tesis edilen disiplin cezaları uygulanmak üzere mahalli idareye gönderilir ve uygulanır.

Başka bir husus ise Devlet memurluğu sona eren memurlarla ilgili soruşturmanın akıbetinin ne olacağıdır. Başlayan disiplin soruşturmaları ölüm hariç hiçbir şekilde sonlandırılmaz. Diğer bir ifade ile ölüm hariç memuriyetleri herhangi bir şekilde sona erenler hakkında başlatılan disiplin soruşturulmaları devam ettirilir ve tamamlanır. Cezalar ilgililere tebliğ edilir ve dosyalarına konur. Bu durumda olanların tekrar memuriyete dönmeleri durumunda ise verilmiş olan ceza uygulanır.

11. Sonuç Niyetine

Her zaman ifade ettiğimiz bir hususu, sözü eğip bükmeden, kestirmeden ifade etmek istiyorum öncelikle. Mahalli idarelerin hiçbir hususiyeti dikkate alınmadan 14.07.1965 tarihinde yürürlüğe konulan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak oluşturulan ikincil mevzuatla, mahalli idareler personel rejimini sağlıklı olarak kurgulamak mümkün değildir.

Bilir misiniz bilmiyorum, ancak belirttiğimiz tarihte 657 sayılı Kanun yürürlüğe girdiğinde, belediyeler için yürürlükte bulunan Belediye Memur ve Müstahdemleri Tüzüğü ile belediyelerin memur iş ve işlemleri yürütülüyor idi. Bundan dolayıdır ki, Kanun çıkarılırken mahalli idareler, dolayısıyla da belediyeler kapsama alınmamıştır. Bunda, mahalli idarelere özgü yeni bir Kanun düzenlemesi yapılması düşüncesinin de etkili olduğu, yaptığımız araştırmalar sonucunda ulaştığımız bilgiler arasında yer almaktadır.

Bu düşüncenin hayata geçmeyeceği ve artık bahsi geçen Tüzükle belediye memur işlemlerinin yürütülemeyeceği anlaşılmış olacak ki; 15.5.1975 tarih ve 1897 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile kanunlaşan 30/5/1974 tarih ve 12 sayılı KHK ile İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar Kanunun kapsamına alınmış, aynı tarih ve sayılı (15.5.1975/1897) Kanun ile teselsül ettirilerek 657 sayılı Kanuna eklenen ek 15 inci madde ile kanunda geçen "Devlet Memuru" deyiminin, belediyeler ve il özel idareleri ile bunların kurdukları birlikler memurlarını da kapsayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanunda, mahalli idarelerin işleyişine, kendi hususiyetlerine yönelik hiçbir düzenleme yapmadan "oldu da bitti maşallah" babında yapılan bu değişiklikle, diğer bir ifade ile montajla, belediye memurları 657 sayılı Kanun kapsamına alınmıştır.

Olay; terzinin başkasının ölçüsünü alarak diktiği elbiseyi, hiç ölçüsü alınmamış başka bir kişiye giydirmesi durumundan farklı değildir. O elbise ne yazık ki ya bol, ya da dar gelecektir, işte 657 sayılı Kanunda belediyelere bazen bol, bazen de dar gelmektedir. Bundan dolayıdır ki, bu değerlendirmemizde fazla acımasız olmadan ifade ettiğimiz noksanlıklar, tüm düzenlemelere sirayet etmektedir.

Temennimiz, hiç gündemde olmasa, hiç kimsenin bu konuda kaygısı olmasa dahi; en kısa zamanda ülkemizde personel rejimine yön veren mevzuatın yeniden düzenlenmesi, bu yapılırken de belediyelerimizin hususiyetlerini dikkate alan belediyelere özgü bir personel kanununun çıkartılmasıdır.

[1] Yönetmelik Md. 5.

[2] EK-1

MAHALLE DARELERİ DERSLERİN AMRLERİ CETVELİ

A- İL ÖZEL DARELERİ DERSLERİN AMRLERİ

UNVANI	DERSLERİN AMRİ
GENEL SEKRETER	VALİ
İÇ DENETÇİ	VALİ
GENEL SEKRETER YARDIMCISI	GENEL SEKRETER
HUKUK MÜAVİRİ	GENEL SEKRETER
MÜDÜR	GENEL SEKRETER
AVUKAT	GENEL SEKRETER
UZMANLIK SAVUNMA UZMANI	MÜDÜR
MALİ HİZMETLER UZMANI MALİ HİZMETLER UZMAN YARDIMCISI	MALİ HİZMETLER/STRATEJİ GELİTİRME MÜDÜRÜ
DİĞER MEMURLAR	MÜDÜR

B- İLÇE ÖZEL DARELERİ DERSLERİN AMRLERİ

UNVANI	DERSLERİN AMRİ
İLÇE ÖZEL DARE MÜDÜRÜ	KAYMAKAM
DİĞER MEMURLAR	İLÇE ÖZEL DARE MÜDÜRÜ

C- BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DERSLERİN AMRLERİ

UNVANI	DERSLERİN AMRİ
GENEL SEKRETER	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

ÖZEL KALEM MÜDÜRÜ	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI
ŞİÇ DENETÇİ	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI
1. HUKUK MÜAVİRİ	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI
TEFTİŞ KURULU BAŞKANI	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI
MÜFETTİŞ VE MÜFETTİŞ YARDIMCISI	TEFTİŞ KURULU BAŞKANI
GENEL SEKRETER YARDIMCISI	GENEL SEKRETER
DAİRE BAŞKANI	GENEL SEKRETER
HUKUK MÜAVİRİ, AVUKAT	1. HUKUK MÜAVİRİ
UZMAN, ŞİVİL SAVUNMA UZMANI	DAİRE BAŞKANI
MALİ HİZMETLER UZMANI, MALİ HİZMETLER UZMAN YARDIMCISI	MALİ HİZMETLER/STRATEJİ GELİTİRME BAŞKANI
ŞİBE MÜDÜRÜ	DAİRE BAŞKANI
ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜNDE ÇALIŞAN MEMURLAR	ÖZEL KALEM MÜDÜRÜ
DİĞER MEMURLAR	DAİRE BAŞKANI

Ç- ŞİL, ŞİLÇE VE BELDE BELEDİYELEŞİ DİŞİPLİN AMİRLERİ

UNVANI	DİŞİPLİN AMİRİ
BAŞKAN YARDIMCISI	BELEDİYE BAŞKANI
ÖZEL KALEM MÜDÜRÜ	BELEDİYE BAŞKANI
ŞİÇ DENETÇİ	BELEDİYE BAŞKANI
TEFTİŞ KURULU MÜDÜRÜ	BELEDİYE BAŞKANI
MÜDÜR/BİRİM AMİRİ	BELEDİYE BAŞKANI
AVUKAT	BELEDİYE BAŞKANI
MÜFETTİŞ, MÜFETTİŞ YARDIMCISI	TEFTİŞ KURULU MÜDÜRÜ
UZMAN, ŞİVİL SAVUNMA UZMANI	MÜDÜR
MALİ HİZMETLER UZMANI, MALİ HİZMETLER UZMAN YARDIMCISI	MALİ HİZMETLER/STRATEJİ GELİTİRME MÜDÜRÜ
DİĞER MEMURLAR	MÜDÜR/BİRİM AMİRİ

D- BAŞLİ KURULUŞLARIN DİŞİPLİN AMİRLERİ

UNVANI	DİŞİPLİN AMİRİ
GENEL MÜDÜR	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI
YÖNETİM KURULU ÜYESİ	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI
GENEL MÜDÜR YARDIMCISI	GENEL MÜDÜR

ÖZEL KALEM MÜDÜRÜ	GENEL MÜDÜR
Ç DENETÇİ	GENEL MÜDÜR
1. HUKUK MÜAVİRİ	GENEL MÜDÜR
DAİRE BAŞKANI	GENEL MÜDÜR
TEFTİŞ KURULU BAŞKANI	GENEL MÜDÜR
MÜFETTİŞ VE MÜFETTİŞ YARDIMCISI	TEFTİŞ KURULU BAŞKANI
UZMAN, SÖZL SAVUNMA UZMANI	DAİRE BAŞKANI
HUKUK MÜAVİRİ, AVUKAT	1. HUKUK MÜAVİRİ
ŞUBE MÜDÜRÜ	DAİRE BAŞKANI
MALİ HİZMETLER UZMANI, MALİ HİZMETLER UZMAN YARDIMCISI	MALİ HİZMETLER/STRATEJİ GELİTİRME BAŞKANI
ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜNDE ÇALIŞAN MEMURLAR	ÖZEL KALEM MÜDÜRÜ
Diğer MEMURLAR	DAİRE BAŞKANI

E- MAHALLE BAĞLANTILARININ DİŞİNE AMİRLERİ

UNVANI	DİŞİNE AMİRİ
GENEL SEKRETER, BAĞLIK MÜDÜRÜ	BAĞLIK BAŞKANI
GENEL SEKRETER YARDIMCISI	GENEL SEKRETER
AVUKAT	GENEL SEKRETER/BAĞLIK MÜDÜRÜ
MÜDÜR	GENEL SEKRETER
UZMAN, SÖZL SAVUNMA UZMANI	MÜDÜR
MALİ HİZMETLER UZMANI, MALİ HİZMETLER UZMAN YARDIMCISI	MALİ HİZMETLER/STRATEJİ GELİTİRME MÜDÜRÜ
Diğer MEMURLAR	MÜDÜR/BAĞLIK MÜDÜRÜ

[3] Muhakkik Raporu; "Giriş bilgileri", "Maddi delil ve belgeler", "Şüpheli ve bilgisine başvuru alanlar", "Konuya ilişkin mevzuat", "Değerlendirme ve kanaat" ile ihtiyaca göre oluşturulan diğer bölümlerden oluşur.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA